

Vývozná konkurencieschopnosť Slovenska z pohľadu nových ukazovateľov¹

Tibor Lalinský, Národná banka Slovenska

Hospodárska kríza zvýraznila potrebu zlepšenia konkurencieschopnosti v záujme dosiahnutia vyššieho udržateľného rastu. Zvyšujúca sa dostupnosť detailných údajov o zahraničnom obchode spolu so vznikom globálnych input-output tabuliek zároveň umožňujú presnejšie analyzovať situáciu v jednotlivých krajinách. Podrobná analýza vývozných konkurencieschopnosti Slovenska, zohľadňujúca viaceré nové ukazovatele, naznačuje, že Slovensko bolo aj v náročnom období po roku 2008 schopné zachovať si pozitívny trend vývoja medzinárodnej konkurencieschopnosti. Dôležitú úlohu pritom zohrali necenové faktory.

VZŤAH MEDZI KONKURENCIESCHOPNOSŤOU A REÁLNOU KONVERGENCIOU

Prepojenosť konkurencieschopnosti, hospodárskeho rastu a reálnej konvergenencie dokumentuje aj jednoduchý vzťah medzi saldom bežného účtu platobnej bilancie a vývojom výkonnosti a cenovej hladiny v krajinách EÚ. Krajiny s vysokými deficitmi v predkrízovom období čelili výraznejším poklesom cenovej hladiny aj výkonnosti.

Priaznivé hodnoty základných ukazovateľov vonkajšej rovnováhy (prebytok bežného účtu platobnej bilancie a prebytok zahraničného obchodu s tovarmi) zaznamenané v ostatnom období naznačujú, že Slovensko nemá problémy s umiestnením svojej produkcie v zahraničí. Objektívnejšie hodnotenie vývozných konkurencieschopnosti a jej udržateľnosti však vyžaduje analýzu komplexnejších ukazovateľov poskytujúcich presnejšie informácie.

ODHALENÉ KOMPARATÍVNE VÝHODY

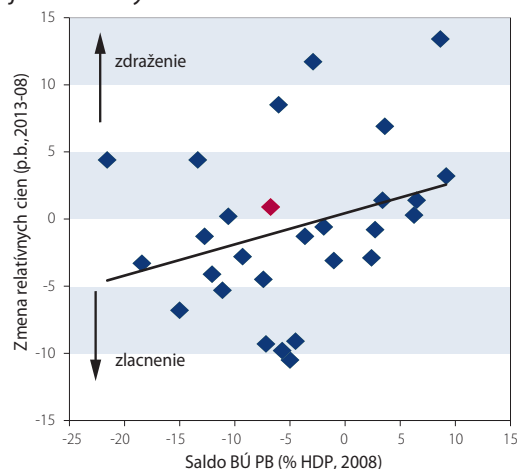
Príkladom komplexnejšieho prístupu k hodnoteniu konkurenčnej pozície konkrétnych krajín z po-

hľadu vývozu je prístup známy pod názvom Atlas ekonomickej komplexnosti (Hausman a kol., 2011). Aktuálny rebríček ekonomickej komplexnosti zaraďuje Slovensko na desiatu priečku spomedzi všetkých hodnotených krajín.² Slovenský vývoz sa vyznačuje relatívne veľkým počtom produktových kategórií (položiek), v ktorých dosahuje Slovensko odhalenú komparatívnu výhodu. Prevládajú technologicky náročnejšie odvetvia (elektrotechnického a automobilového priemyslu), ktoré sú navzájom značne poprepájané. Prepojenia medzi týmito kategóriami sú relatívne krátke, čo naznačuje ľahký vzájomný transfer zdrojov a poznatkov medzi nimi a možnosti pre synergické efekty.

Slovensko síce nepatrí medzi krajiny EÚ, ktoré posúvajú technologické hranice, podľa úrovne ukazovateľa odhalenej komparatívnej výhody v oblasti vývozu technologicky náročnejších (high-tech) produktov je však jednou zo siedmich krajín EÚ, ktoré vykazujú aspoň čiastočnú komparatívnu výhodu vo vývoze týchto tovarov (graf 3).³

- 1 Článok sumarizuje zistenia týkajúce konkurencieschopnosti Slovenska publikované v Analýze konvergenencie slovenskej ekonomiky (NBS 2015). Dôraz kladie na nové ukazovatele konkurencieschopnosti navrhnuté členmi výskumnej siete ESCB venovanej konkurencieschopnosti (CompNet), bližšie informácie sú dostupné na https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-research/research-networks/html/researcher_compnet.en.html.
- 2 Na porovnanie, vývoz Českej republiky vykazuje ešte o niečo lepšiu hodnotu indexu ekonomickej komplexnosti. Podľa údajov za rok 2013 bola ČR ôsmou najkomplexnejšou ekonomikou z pohľadu vývozu.
- 3 Podiel vývozu high-tech tovarov zo Slovenska na celosvetovom vývoze všetkých tovarov (RCA Slovenska pre high-tech tovary dosahovalo v roku 2013 hodnotu 1,03).

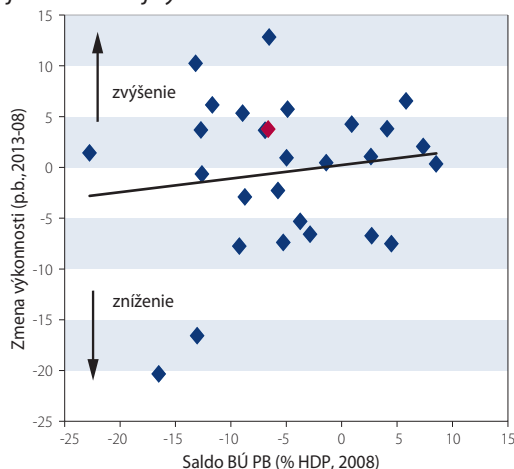
Graf 1 Vzťah medzi saldom bežného účtu a vývojom relatívnych cien v EÚ

Zdroj: Eurostat, vlastné výpočty.

Poznámka: Červenou farbou je zvýraznená pozícia Slovenska.

Graf 2 Vzťah medzi saldom bežného účtu a vývojom relatívnej výkonnosti v EÚ

Zdroj: Eurostat, vlastné výpočty.

Poznámka: Červenou farbou je zvýraznená pozícia Slovenska.

- 4 Štruktúra high-tech výroby na Slovensku dominuje výroba elektrotechnických zariadení, ktorá tvorí až 75 % všetkej high-tech výroby. Maďarsko má v porovnaní so Slovenskom výrazne väčší podiel výroby vedeckých prístrojov, výpočtovej techniky a farmácie.
- 5 Competitiveness Research Network (CompNet), https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-research/research-networks/html/researcher_compnet.en.html
- 6 Odchýlka medzi vývojom reálneho výmenného kurzu a vývojom relatívnych cien upozorňuje na to, že je veľký rozdiel, či sa pozeráme na ekonomiku ako celok (vrátane neobchodovateľného sektora), alebo iba na tú časť, ktorá tvorí náš vývoz (a na tie ceny, za ktoré sa obchoduje).

Z dlhodobého hľadiska je dôležité uvedomiť si značne nevýhodnú pozíciu, z ktorej Slovensko vychádzalo. Konkurenčnú výhodu vo vývoze technologicky náročných tovarov nadobudlo až v roku 2008, a čo je dôležité, dokázalo si ju udržať aj po kríze. Konkurenčná pozícia Maďarska, ktoré má historicky najlepšie postavenie v tejto oblasti, sa počas krízy výrazne zhoršila (graf 4).⁴

Nová databáza ukazovateľov konkurencieschopnosti (ECB 2015), ktorá je jedným z výsledkov výskumnej spolupráce medzi národnými centrálnymi bankami ESCB v rámci siete zameranej na konkurencieschopnosť⁵, obsahuje popri vyššie uvedených údajoch o odhalených komparatívnych výhodách aj viaceré ďalšie indikátory zachytávajúce nové trendy v medzinárodnom obchode.

CENOVÉ VERZUS NECENOVÉ FAKTORY

Vyššia dostupnosť podrobných údajov o zahraničnom obchode umožnila zdokonaľiť aj niektoré tradičné ukazovatele používané na hodnotenie konkurencieschopnosti. Vývoj zahraničného obchodu zdokumentovaný vo viacerých štúdiách ukázal, že tradičné reálne efektívne výmenné kurzy, príp. harmonizované indikátory konkurencieschopnosti, často používané ako hlavné ukazovatele konkurencieschopnosti, nezohľadňujú viaceré dôležité faktory. Upriamujú pozornosť na ceny a predpokladajú rovnakú elasticitu substitúcie medzi dvoma dodávateľmi pre všetky tovary. Použitie podrobných údajov o vývoze vrátane jednotkových cien na úrovni šesťmiestnej klasifikácie tovarov umožňuje presnejšie meranie cenovej konkurencieschopnosti.

Na grafe 5 si môžeme všimnúť, že relatívne vývozné ceny vychádzajúce z jednotkových cien a podrobných údajov zahraničného obchodu, zohľadňujúcich odlišnosti v miere nahraditeľnosti produktov, menia pohľad na vývoj cenovej kon-

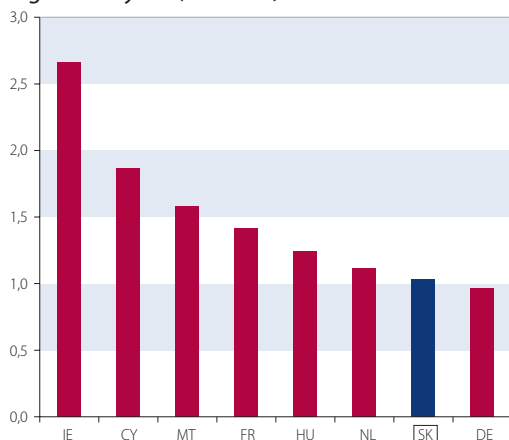
kurencieschopnosti Slovenska. Napriek tomu ani tento pohľad nie je v súlade so skutočným vývojom vývozných výkonov Slovenska, ktoré zaznamenalo vysoký rast vývozu. Hodnota vývozu zo Slovenska v stálych cenách sa v rokoch 2000 až 2008 strojnasobila, pričom relatívne vývozné ceny v rovnakom období vzrástli o 15 % (a reálny efektívny výmenný kurz sa zhodnotil o 67 až 80 %).⁶

Novšie ukazovatele cenovej konkurencieschopnosti sa popri snahe lepšie zmerať cenovú konkurencieschopnosť snažia zohľadniť aj vplyv necenových faktorov konkurencieschopnosti a lepšie vysvetliť vývoznú výkonnosť analyzovaných krajín.

Benkovskis a Worz (2012) už dávnejšie ukázali, že napriek rastu relatívnych vývozných cien a poklesu cenovej konkurencieschopnosti v súvislosti s cenovým dobiehaním, po zohľadnení necenových faktorov zaznamenala väčšina nových členských krajín EÚ po roku 2000 nárast konkurencieschopnosti. Novšie údaje potvrdzujú, že rozdiel medzi vývojom cenovej a necenovej konkurencieschopnosti Slovenska sa po roku 2008 prehĺbil. Po zohľadnení elasticity substitúcie a zmien rozmanitosti a kvality sa vývozná konkurencieschopnosť Slovenska značne zlepšila, a to aj v porovnaní s našimi najbližšími obchodnými partnermi (graf 6). Časť zlepšenia necenovej konkurencieschopnosti možno pripísať zlepšeniu pozície Slovenska v globálnych hodnotových reťazcoch a ďalšia časť súvisela pravdepodobne s úspešnejším umiestnením kvalitnejších, resp. drahších produktov na medzinárodných trhoch.

Z porovnania relatívnych vývozných cien založených na jednotkových vývozných cenách a relatívnych vývozných cenách zohľadňujúcich zmeny kvality vyplýva významný pozitívny vplyv necenových faktorov na konkurencieschopnosť Slovenska. Naopak zmeny štruktúry vývozu Čes-

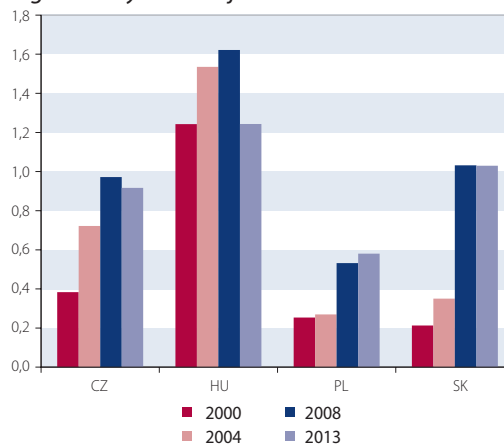
Graf 3 Odhalená komparatívna výhoda – high-tech vývoz (rok 2013)

Zdroj: ECB (2015).

Poznámka: OECD klasifikácia, krajina dosahuje komparatívnu výhodu, ak je podiel jej high-tech vývozu (na celkovom vývoze) vyšší ako celosvetový podiel high-tech vývozu (na celkovom celosvetovom vývoze), t. j. RCA > 1.

Graf 4 Odhalená komparatívna výhoda – high-tech vývoz v krajinách V4

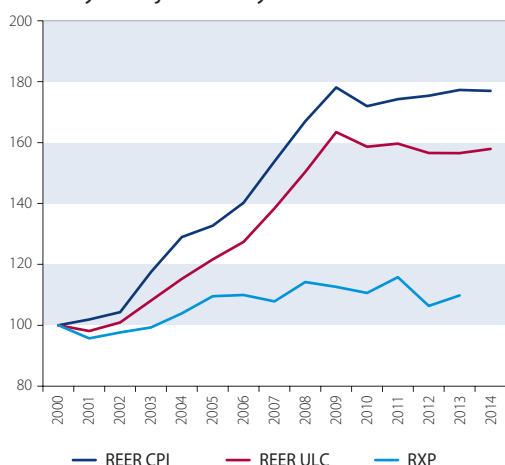

Zdroj: ECB (2015).

Poznámka: OECD klasifikácia, krajina dosahuje komparatívnu výhodu, ak je podiel jej high-tech vývozu (na celkovom vývoze) vyšší ako celosvetový podiel high-tech vývozu (na celkovom celosvetovom vývoze), t. j. RCA > 1.

Graf 5 Vývoj harmonizovaných indikátorov konkurencieschopnosti a relatívnych vývozných cien založených na jednotkových cenách na Slovensku

Zdroj: ECB (2015), vlastné výpočty.

REER CPI – reálny efektívny výmenný kurz podľa CPI

REER ULC – reálny efektívny výmenný kurz podľa ULC

RXP – relatívne vývozné ceny podľa jednotkových cien

kej republiky zaznamenané v ostatných rokoch sa prejavili v zhoršení konkurencieschopnosti.

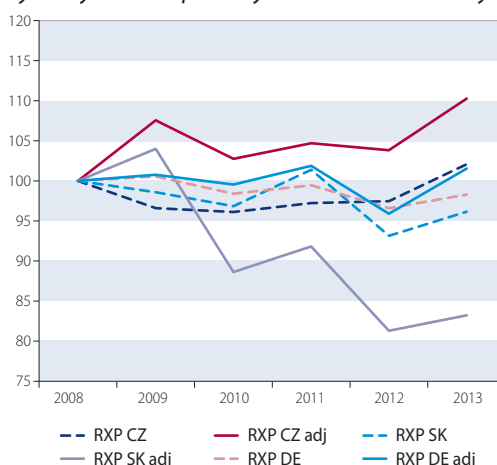
NOVÉ UKAZOVATELE NÁKLADOVEJ KONKURENCIESCHOPNOSTI

Podobne ako v prípade ukazovateľov cenovej konkurencieschopnosti, použitím podrobných údajov o zahraničnom obchode je možné spresniť aj tradičné ukazovatele nákladovej konkurencieschopnosti. Štandardný prístup merania jednotkových nákladov práce (ULC) zohľadňuje vývoj kompenzácií na zamestnanca a produktivity práce pre celú ekonomiku, prípadne pre vybrané odvetvia, najmä priemyselnú výrobu. Nový ukazovateľ pod názvom TWULC (*Trade weighted unit labour costs*) zohľadňuje vývoj jednotkových mzdových nákladov vo všetkých sektoroch danej ekonomiky a váži ich podielom týchto sektorov na vývoze. TWULC upriamuje pozornosť na tú časť mzdových nákladov, ktorá je dôležitá z pohľadu vonkajšej konkurencieschopnosti.⁷ Ako potvrdzuje graf 7, priemerný rast jednotkových nákladov práce vážených podielom na vývoze (TWULC X) na Slovensku bol výrazne slabší ako rast celkových jednotkových nákladov práce. Dynamika vážených nákladov práce zohľadňujúcich pridanú hodnotu vývozu jednotlivých sektorov (TWULC VAX), t. j. nákladov práce presnejšie zachytávajújúcich vývoznú konkurencieschopnosť, bola zhodou okolností v sledovanom období na Slovensku rovnaká ako dynamika tradičných jednotkových nákladov práce.

NOVÝ POHĽAD NA SPÔSOB PRESADZOVANIA SA V ZAHRANIČÍ

Dôležité informácie o forme presadzovania sa na zahraničných trhoch poskytujú ukazovatele EPA (*export price assortativity*) a RED (*relative export density*). Zohľadňujú podrobnú produktovú a te-

Graf 6 Porovnanie relatívnych vývozných cien založených na jednotkových cenách a relatívnych vývozných cien upravených o necenové faktory

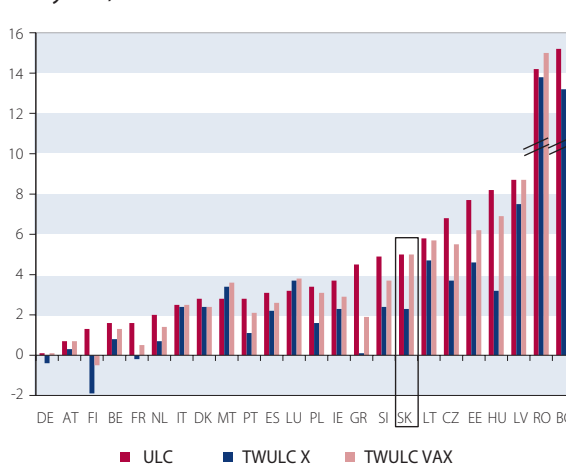
Zdroj: ECB (2015), vlastné výpočty.

RXP – relatívne vývozné ceny podľa jednotkových cien

RXP adj – relatívne vývozné ceny podľa jednotkových cien upravené o necenové faktory

ritoriálnu štruktúru vývozu analyzovaných krajín a prítomnosť konkurentov. EPA meria relatívnu mieru konkurovania cenou. Porovnáva jednotkové ceny produktov hodnotenej krajiny na jednotlivých trhoch s cenami konkurencie. RED rovnakým spôsobom meria relatívnu mieru špecializácie hodnotenej krajiny. Dlhodobé trendy pre krajiny eurozóny (podľa Karadeloglou, Benkovskis a kol., 2015) vykazujú postupný nárast relatívnych cien a pokles relatívnej špecializácie, čo naznačuje, že s postupným nasycovaním trhu je stále náročnejšie konkurovať nízkou cenou a udržiavať si konkurenčnú výhodu špecializáciou.

Graf 7 Porovnanie vývoja tradičných a upravených nákladov práce v rokoch 1996 až 2008 (priemerný ročný rast)

Zdroj: Lommatzsch, Silgoner a Ramskogler (2015).

Poznámka: TWULC X = jednotkové náklady práce vážené podielom sektorov na celkovom vývoze, TWULC VAX = jednotkové náklady práce vážené podielom sektorov na pridanej hodnote vývozu. Skutočné hodnoty pre Rumunsko sú 33,6; 33,2; 34,4 a pre Bulharsko 34,6; 32,6; 34,1.

7 Lommatzsch, Silgoner a Ramskogler (2015) testovali rôzne modifikácie tohto ukazovateľa v závislosti od vymedzenia jednotlivých sektorov, ako aj definície vývozu. Ako ukazujú ich výsledky, jednotkové náklady práce vážené podielom sektorov na celkovom vývoze a podielom na pridanej hodnote vývozu vykazovali v minulosti zväčša nižšiu dynamiku ako tradičné jednotkové náklady práce. Rozdiely medzi rastom celkových nákladov práce a rastom nákladov vážených pridanou hodnotou vývozu boli však miernejšie ako rozdiely medzi rastom celkových nákladov práce a rastom nákladov vážených celkovým vývozom jednotlivých sektorov.

- 8 Podľa údajov za rok 2000 bolo Slovensko krajinou EÚ s najnižšími relatívnymi cenami.
- 9 Trhový podiel Českej republiky dosiahol v roku 2013 takmer rovnakú hodnotu ako v roku 2008.
- 10 Tento prístup vychádza z predpokladu, že najbohatšie krajiny sú zároveň najvyspelejšie a vyvážajú najsofistikovanejšie produkty.

Údaje za rok 2013 naznačujú, že Slovensko, podobne ako väčšina krajín EÚ, ponúka konkrétne tovary na konkrétne trhy za nižšie ceny ako konkurencia, avšak v súčasnosti už nepatrí medzi krajiny, ktoré profitujú najmä z nízkyh vývozných cien.⁸ Na rozdiel od všeobecného trendu poklesu vývozných špecializácie, špecializácia Slovenska spočiatku rástla a po roku 2008 sa zmiernila približne na úroveň z roku 2000. Napriek tomu sa Slovensko v súčasnosti radí medzi krajiny s vyššou mierou špecializácie.

DEKOMPOZÍCIA VÝVOJA TRHOVÉHO PODIELU

Tradičným výsledkovým ukazovateľom konkurencieschopnosti je zmena trhového podielu vyvážajúcej krajiny. Podiel Slovenska na celosvetovom objeme vývozu je vzhľadom na veľkosť slovenskej

ekonomiky malý, no zaraďuje sa medzi najdynamickejšie. V rokoch 2000 až 2008 rástol najrýchlejšie spomedzi krajín EÚ, keď sa takmer zdvojnásobil. V rokoch 2009 až 2013, keď väčšina krajín EÚ zaznamenala pokles trhového podielu, sa trhový podiel Slovenska zvýšil o 5 %.⁹

Z agregovaných hodnôt zmien trhového podielu však nevieme povedať nič o ich kvalite a podmienkach. Dôležitú informáciu prináša rozklad zmien vývozu na extenzívnu a intenzívnu časť, t. j. či vývoz rástol vďaka prienikom na nové trhy alebo uvedeniu nových produktov, prípadne iba zvyšovaním objemu vývozu doteraz vyvázaných produktov do pôvodných krajín. Následne môžeme identifikovať vplyv faktorov, ktoré formovali intenzívnu časť rastu vývozu, t. j. či bol intenzívny rast daný prevažne zlepšením cenových, resp. necenových faktorov, zmenou počtu konkurentov, prípadne posunom dopytu.

Ako potvrdzujú údaje prezentované v grafoch 10 a 11, štruktúra rastu trhového podielu Slovenska a Českej republiky bola v rokoch 2001 až 2013 veľmi podobná. Napriek viditeľne vyššiemu extenzívnemu rastu trhového podielu Slovenska, v oboch prípadoch dominoval vplyv necenových faktorov, čo naznačuje, že obe krajiny sa preorientovali na vývoz kvalitnejších a pre zákazníka príťažlivejších produktov. Vývoj relatívnych vývozných cien mal (v súlade s prebiehajúcim cenovým dobiehaním) výrazný negatívny vplyv, ktorý sa zmiernil až počas krízy. Pred krízou bol rast trhového podielu z veľkej časti ťahaný aj dopytom, jeho priaznivý vplyv sa však po roku 2008 vytratil a v ostatných rokoch pôsobil dopyt tradičných vývozných trhov nepriaznivo na celkový trhový podiel oboch krajín. V Českej republike počas krízy prevýšil aj dočasný pozitívny vplyv cenových faktorov.

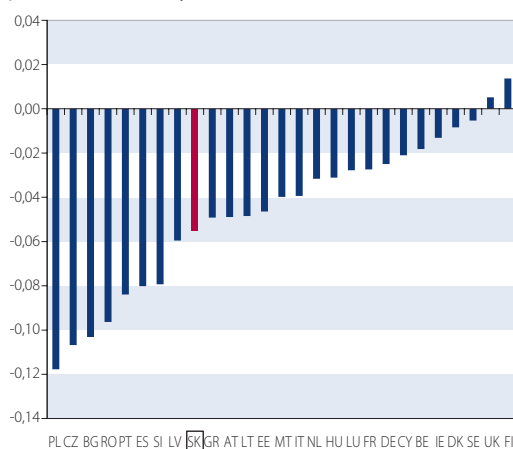
Významné zlepšenie trhového podielu Slovenska a ďalších nových členských krajín EÚ prostredníctvom necenových faktorov v dlhšom období zachytáva tiež prechod na sofistikovanejšiu produkciu a intenzívnejšie napojenie sa na globálne hodnotové reťazce.

Napriek zlepšeniu sofistikovanosti slovenského vývozu aj v období medzi rokmi 2008 a 2013 je aktuálna úroveň indexu sofistikovanosti vývozu tovarov zo Slovenska nižšia ako priemer za krajiny EÚ (a zároveň nižšia ako v ostatných krajinách V4). Z definície tohto ukazovateľa vyplýva, že štruktúra vývozu zo Slovenska sa líši od štruktúry vývozu vyspelejších krajín, resp. vývoz zo Slovenska smeruje v menšej miere na trhy, ktoré obsluhujú najvyspelejšie krajiny EÚ.¹⁰

HODNOTOVÉ REŤAZCE A TVORBA PRIDANEJ HODNOTY

S rastúcim medzinárodným rozčleňovaním produkcie pozorujeme zvyšovanie medzinárodných presunov nedokončených tovarov a služieb, čo nadhodnocuje hrubú hodnotu vývozu. Hodnovernejší obraz o medzinárodnej spolupráci preto poskytuje ukazovateľ pridanej hodnoty vývozu. Nová input-output databáza (WIOD) umožňuje rozložiť celkový vývoz krajiny na domácu pridanú

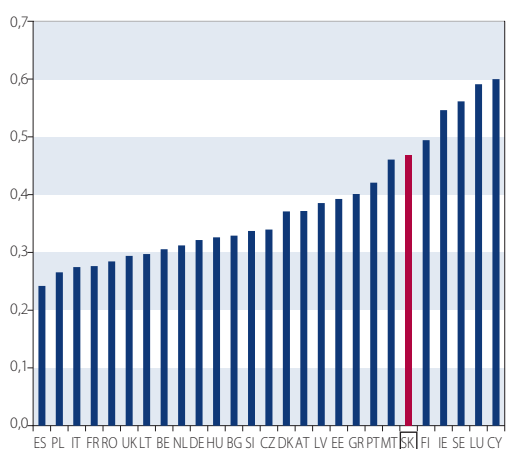
Graf 8 Miera konkurovania cenou – EPA (Export price assortativity, rok 2013)

Zdroj: ECB (2015).

Poznámka: Index nadobúda zápornú hodnotu, ak krajina dosahuje nižšie priemerné jednotkové ceny vývozu ako konkurencia.

Graf 9 Miera špecializácie vývozu – RED (Relative export density, rok 2013)

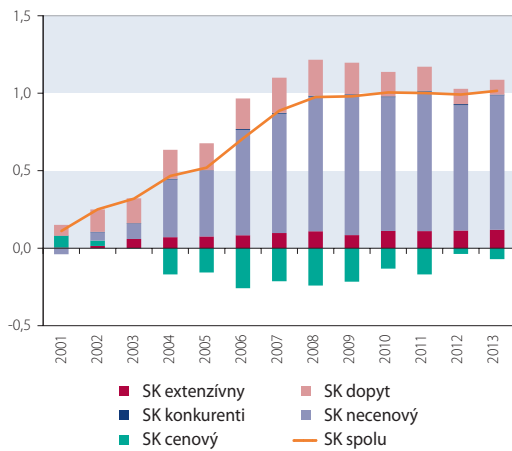

Zdroj: ECB (2015).

Poznámka: Index nadobúda hodnotu od 0 do 1, predstavuje vážený podiel produktov na vývoze danej krajiny.

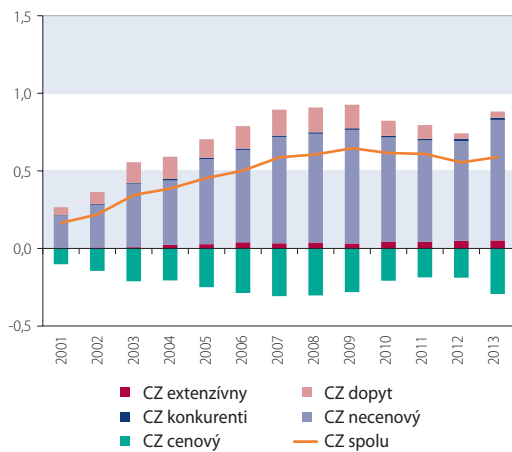

Graf 10 Kumulatívny vývoj trhového podielu SR

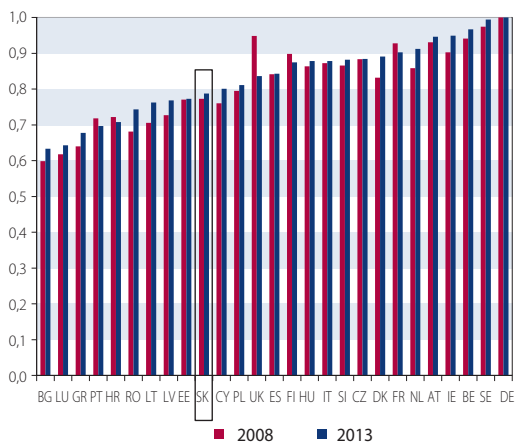
Zdroj: ECB (2015), vlastné výpočty.

Graf 11 Kumulatívny vývoj trhového podielu ČR

Zdroj: ECB (2015), vlastné výpočty.

Graf 12 Index sofistikovanosti vývozu tovarov v rokoch 2008 a 2013 (Nemecko=1)

Zdroj: ECB (2015), vlastné výpočty.

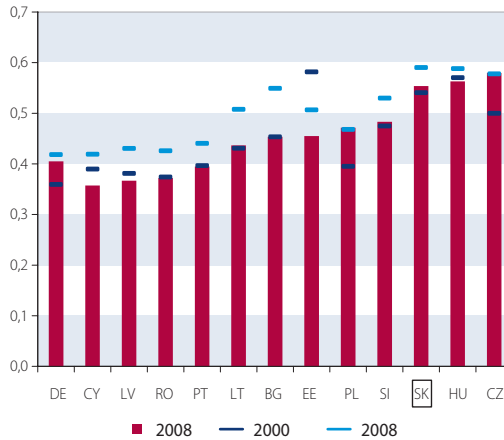
Poznámka: Pri výpočte vychádzame z váženého priemeru HDP na obyvateľa krajín vyvážajúcich konkrétny produkt, pričom HDP na obyvateľa je vážený objemom vývozu. Výsledný index predstavuje pomer váženého priemeru v sledovanej krajine a v Nemecku.

hodnotu a zahraničnú pridanú hodnotu, identifikovať vyvezenú pridanú hodnotu, odhadnúť pozíciu krajiny v hodnotovom reťazci, prípadne vypočítať mieru zapojenia sa krajiny do globálnych hodnotových reťazcov.

Na Slovensku, podobne ako vo väčšine ostatných nových členských krajín EÚ, sme mohli sledovať rastúcu participáciu na globálnych hodnotových reťazcoch do roku 2008. Následný prepád zahraničného obchodu sa prejavil vo výraznom poklese obchodu s medziproduktmi a v poklese miery zapojenia sa krajín do medzinárodnej delby produkcie. V roku 2010 začala medzinárodná spolupráca v oblasti výroby opäť stúpať. Podľa dostupných údajov patrí Slovensko naďalej medzi krajiny s najvyššou mierou participácie na globálnych hodnotových reťazcoch nielen v rámci EÚ.¹¹

¹¹ Vyššiu hodnotu dosahuje iba Maďarsko, Belgicko, Česká republika a Luxembursko.

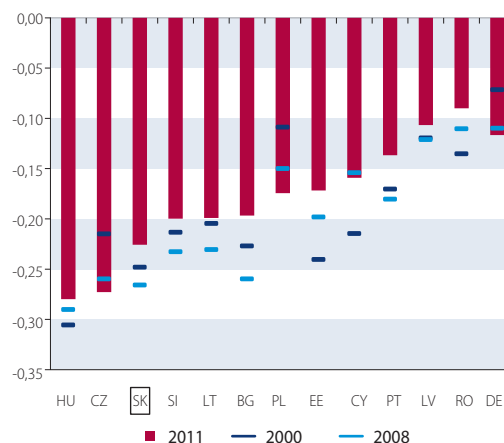
Graf 13 Participácia krajiny v globálnych hodnotových reťazcoch

Zdroj: ECB (2015).

Poznámka: Ukazovateľ vyjadruje pomer sumy nedokončenej produkcie sledovanej krajiny (vstupujúci do vývozu inej krajiny) a dovozu nedokončenej výroby na domácej produkcii voči vývozu sledovanej krajiny.

Graf 14 Pozícia krajiny v globálnych hodnotových reťazcoch

Zdroj: ECB (2015).

Poznámka: Ukazovateľ vyjadruje logaritmus pomeru nedokončenej produkcie sledovanej krajiny (vstupujúci do vývozu inej krajiny) a dovozu nedokončenej výroby na domácej produkcii. Záporná hodnota korešponduje s nižšou hodnotou vývozu ako dovozu medziproduktov.

Údaje o nových členských krajinách potvrdzujú negatívny vzťah medzi participáciou a pozíciou v globálnych hodnotových reťazcoch. Popri relatívne slabšom oživení rastu participácie Slovenska v porovnaní s Českou republikou, ktoré nebolo dostatočné pre dosiahnutie predkrízovej úrovne participácie Slovenska (bližšie graf 13), zaznamenalo Slovensko v období po roku 2008 viditeľné zlepšenie pozície smerom k vyššej úrovni (porovateľné na grafe 14).

Podiel domácej pridanej hodnoty na vývoze zo Slovenska je stále relatívne nízky. Predstavuje približne 58 %. Jeho dynamika, prevyšujúca hodnoty väčšiny ostatných krajín EÚ, však potvrdzuje zlepšovanie vývozných konkurencieschopnosti Slovenska. Dôležitým poznatkom je rastúci podiel nielen domácej pridanej hodnoty vývozu medziproduktov, ale aj finálnej produkcie.

ZÁVER

Nové ukazovatele konkurencieschopnosti vychádzajúce z podrobnejších údajov o zahraničnom obchode poskytujú dôležité informácie o spôsobe presadzovania sa na zahraničných trhoch, ako aj o faktoroch ovplyvňujúcich vývoznú výkonnosť hodnotených krajín.

Strednodobá analýza vývozných konkurencieschopnosti vychádzajúca z tradičných i nových ukazovateľov naznačuje, že Slovensko si udržiava pozitívny trend vývoja medzinárodnej konkurencieschopnosti.

Slovenský vývoz sa vyznačuje relatívne veľkým počtom položiek, v ktorých dosahuje Slovensko odhalenú komparatívnu výhodu. Často ide o technologicky náročnejšie priemyselné odvetvia úzko prepojené na ďalšie odvetvia, čo predstavuje pozitívum z pohľadu ľahšieho transferu poznatkov a technológií.

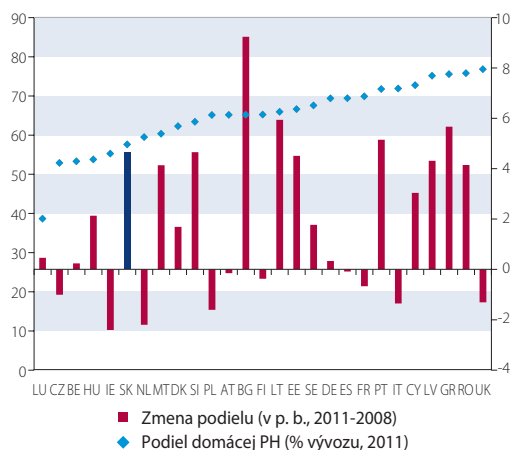
Slovensko podobne ako väčšina krajín EÚ ponúka konkrétne tovary na konkrétne trhy za nižšie ceny ako konkurencia, v súčasnosti však už nepatrí medzi krajiny, ktoré profitujú najmä z nízkych vývozných cien. Významné zlepšenie trhového podielu Slovenska v dlhšom období formovali predovšetkým necenové faktory.

V nadväznosti na vyššiu kvalitu a technologickú úroveň vývozu zo Slovenska sa mierne zlepšila aj jeho pozícia v globálnych hodnotových reťazcoch. Priestor na zlepšenie zostáva najmä v oblasti zvýšenia prínosu vývozných konkurencieschopnosti pre domácu ekonomiku cez zvýšenie podielu domácej pridanej hodnoty na vývoze.

Literatúra

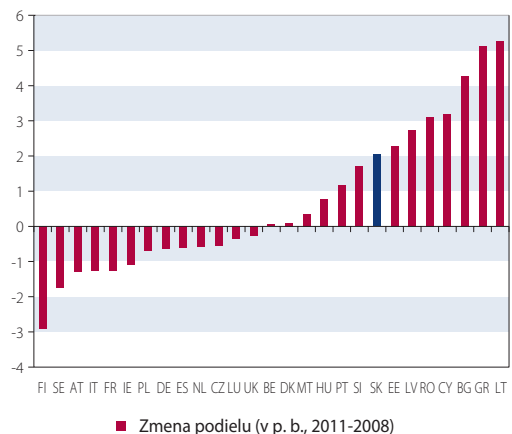
1. Benkovskis a Wörz (2012): „Non-Price Competitiveness Gains of Central, Eastern and Southeastern European Countries in the EU Market,” Focus on European Economic Integration, 3, 27-47.
2. ECB (2015): Diagnostic toolkit for Competitiveness, mimeo.
3. EK (2015): European Economic Forecast – Spring 2015, Európska komisia.
4. Hausman a kol. (2011): The Atlas of Economic Complexity. Puritan Press. Cambridge MA.
5. Karadeloglou, Benkovskis a CompNet Task Force (2015): Compendium on the diagnostic toolkit for competitiveness, Occasional Paper 163, Európska centrálna banka.
6. Lommatzsch, Ramskogler a Silgoner (2015): „The value-added trade weighted unit labour cost indicator (TWULC) – an alternative for calculating real exchange rates?”, mimeo.
7. NBS (2015): Analýza konvergenencie slovenskej ekonomiky, Národná banka Slovenska.
8. The Atlas of Economic Complexity, Center for International Development at Harvard University, <http://www.atlas.cid.harvard.edu>

Graf 15 Podiel domácej pridanej hodnoty vývozu a jeho dynamika v krajinách EÚ

Zdroj: ECB (2015).

Graf 16 Vývoj podielu domácej pridanej hodnoty vývozu finálnej produkcie v krajinách EÚ

Zdroj: ECB (2015).